

Динамика в осмислянето на църковното пение в периода IV-VI век (аксиология и праксиология)

В изследването е поставен акцент преди всичко на неизследваните или недостатъчно изследвани и непознати на музикалната общественост църковномузикални проблеми. Така например текста представя характерното за изследвания период ново осмисляне на църковнопевческото изкуство, но предимно в аксиологичен аспект. Разгледани са и анализирани редица процеси в новото църковнопевческо време, които са прояви и белези на динамиката в осмислянето на църковната музика в тази епоха. Поставени са за разглеждане морално-естетически въпроси, свързани с църковното пение като респективно са подложени на проучване и анализ важни гледища и препоръки в това направление на бележити църковни отци и учители, имащи авторитетен поглед относно мисията на църковното пение и достойнствата на певците.

Разгледан е въпросът, свързан с противоречията относно ползата от духовното пение сред моношестващите. Съответно проблемът е подложен на задълбочено изследване и резултатите от него, отразени в статията, са в принос към църковномузикалната наука.

Обръща се по-специално внимание на правилата, издадени на църковните Вселенски и Поместни събори, отнасящи се до църковното пение и до носещите църковнопевческото служение. Направеното изследване върху посочения материал и съответните резултати, вложени в настоящия текст, дават нови знания в областта на църковномузикалната история.

Редицата иновации, като например разцвета на църковната химнография, утвърждаването на монодийното пение като традиционно, трайното

установяване на църковното пение в чинопоследованията, зараждането на жанрово християнско песнописателство и др. също намират своето представяне и коментар в публикацията. Отразените в мототографията резултати от изследването са отново водещи към нови знания в историята на Псалтикийното изкуство. Засегнат е и въпроса за запазването на псалтирното участие в богослуженията, като белег на новото църковнопевческо време.

Dynamics in the understanding of church singing in the period IV-VI century (axiology and praxiology)

The research focuses primarily on unexplored or insufficiently researched and unknown to the music community church music issues. For example, the text presents the new comprehension of the art of church singing characteristic of the period under study, but mainly in the axiological aspect. A number of processes in the new church singing time are considered and analyzed, which are manifestations and signs of the dynamics in the comprehension of the church music in this epoch. Moral and aesthetic issues related to church singing have been raised for consideration, and important views and recommendations in this direction have been subjected to research and analysis by notable church fathers and teachers with an authoritative view of the mission of church singing and the merits of singers.

The issue related to the controversies regarding the benefits of spiritual singing among the monks is considered. Accordingly, the problem is subjected to

in-depth study and its results, reflected in the article, are a contribution to the science of church music.

Particular attention is paid to the rules issued at the ecclesiastical Ecumenical and Local Councils, which refer to church singing and to those who carry out the church singing service. The research made on the mentioned material and the respective results, enclosed in the present text, give new knowledge in the field of church music history.

A number of innovations, such as the flourishing of church hymnography, the establishment of monody singing as traditional, the lasting establishment of church singing in the rites, the emergence of genre Christian songwriting and others, also find their presentation and comment in the post. The results of the research reflected in the motography are again leading to new knowledge in the history of Psaltic art. The issue of preserving the psalter's participation in the services as a sign of the new church-singing time is also touched upon.

Св. Йоан Кукузел – мерило за певческо майсторство в Източноцърковната музика

Статията представя особената почит и признание, отдавани на св. Йоан Кукузел от поколенията църковномузикални дейци, творили в областта на църковната музика след него. Засягат се същевременно и важни моменти от живота и творчеството на този велик майстор на Псалтикийното изкуство. Обръща се специално внимание на дейността му като химнограф (писател на духовно-поетични текстове), която дейност е малко известна сред изследващите музикалната медиевистика.

Засегнат е и въпросът за етническата принадлежност на Кукузел. Последният въпрос все още очаква своето разрешение и бива интерпретиран различно сред балканските народи. В настоящият текст съответно са представени свидетелства и податки, даващи светлина относно произхода на Ангелогласния средновековен песнопевец.

St. Ioan Kukuzel – a measure of singing mastery in Eastern church music

The article presents the special respect and recognition given to St. John Kucuzel by the generations of church musicians who have worked in the field of church music after him. At the same time, important moments of the life and work of this great master of the Psaltic Art are affected. Particular attention is paid to his work as a hymnographer (writer of spiritual-poetic texts), an activity little known among music-media scholars.

The issue of Kukuzel's ethnicity is also addressed. The latter question is still awaiting its solution and is being interpreted differently among the Balkan peoples. This text accordingly provides evidence and tributes that provide a light to the origins of the angelic medieval singer.

Броят на източноцърковните гласове в творенията на св. Максим Изповедник

Статията е плод на дълги изследвания върху църковното осмогласие в историческо, теоретично и символно-номерологично отношение. Представена е кратка история на формирането на църковното осмогласие, разискват се някои теоретични въпроси, свързани с него и отдалечаващи го от понятието за осмогласие, както и степента на влияние на символната номерология и по-специално на мистичната осмица и светоотеческото учение за Осмия ден.

Излага се хипотеза за ново свещено число – осем, както и за свързания с него нов ден в Божието домостроителство, залегнал в основата на всичко ново – Нов Завет, нова заповед, нов Израил, нов Йерусалим и т. н., а от тук и ново понятие за свещено число, явяващо се в този смисъл и най-подходящо за броя на църковните гласове, въпреки теоретичните несъответствия.

The number of Eastern church voices in the works of St. Maximus the Confessor

The article is the result of long research on the church octave in historical, theoretical and symbolic-numerological terms. A brief history of the formation of the church octave is presented, some theoretical issues related to it and moving it away from the concept of octave, as well as the degree of influence of symbolic numerology and in particular the mystical octave and the patriarchal doctrine of the Eighth Day.

A hypothesis is presented for a new sacred number - eight, as well as for the new day connected with it in God's providence, which is the basis of everything new - the New Testament, the new commandment, the new Israel, the new Jerusalem, etc., and hence a new concept of a sacred number appearing in this sense and best suited to the number of church voices, despite theoretical inconsistencies.

ЦЪРКОВНАТА ХИМНОГРАФИЯ И МУЗИКА В КОНТЕКСТА НА ТВОРЕНИЯТА НА СВЕТИТЕ ТРИ СВЕТИТЕЛИ

Р Е З Ю М Е

Статията засяга тема, която в богословската литература все още не е намерила необходимото задълбочено изследване, както и полагащото ѝ се място сред важните за богословието теми. Направен е опит за представяне накратко на църковномузикалният и химнографски принос на трима от най-известните църковни отци и учители на Православната църква – светите Василий Велики, Григорий Богослов и Йоан Златоуст. На базата на сведения от техните творения, както и на биографични писания за тях е показана съпричастността им към развитието и утвърждаването на църковната музика и химнография във времената, в които те живеят и творят. Акцетнира се и на безбройните музикалнотематични сведения в писанията им представящи актуалността и качеството на църковната музика при богослуженията, както в тяхно време, така и преди това. Отразени са също така в резюме и благодатните им наставления относно благосъстоянието на църковнопевческото изкуство, както и учението им за чистотата и душеспасителната мисия на християнската поезия и музика. Редица техни възвишени изречения са вплитани в химнографиите на по-късни песнописци, който интересен за православната химнография факт отново намира място в настоящия текст.

CHURCH CHIMNOGRAPHY AND MUSIC IN THE CONTEXT OF THE CREATIONS OF THE HOLY THREE SAINTS

The article touches on a topic that has not yet found the necessary in-depth study in the theological literature, as well as its rightful place among the important topics of theology. An attempt was made to briefly present the church music and

hymnographic contribution of three of the most famous church fathers and teachers of the Orthodox Church - Saints Basil the Great, Gregory the Theologian and John Chrysostom.

Based on information from their works, as well as biographical writings about them, their involvement in the development and establishment of church music and hymnography in the times in which they live and work is shown. There is also an emphasis on countless musical thematic information in their writings presenting the relevance and quality of church music in worship, both in their time and before.

Also reflected in a summary are their gracious instructions on the well-being of the art of church singing, as well as their teachings on the purity and soul-saving mission of Christian poetry and music. A number of their sublime utterances are woven into the hymnographs of later songwriters, which an interesting fact for Orthodox hymnography again finds a place in the present text.

Химните в прослава и моление към св. Богородица (пред дверите на Богородичния пост)

В статията е разгледан въпроса за химнографските творения в чест на св. Богородица. Обръща се по-специално внимание на два химнографски жанра – канон, представен с *Молебния богородичен канон*, който се изпълнява в края на вечерното богослужение през Богородичния пост, и *Богородичният акатист*, изпълняван по всяко време и най-вече в петъчните вечери на Великия пост.

Статията занимава читателя и с живота и химнографското творчество на видни химнописци и църковнопевчески дейци, изявили се като усърдни творци и съставители на сборници с богородични химни, като например св. Роман Сладкопевец, Георги Писидийски, св. Теостерикт Медикийски и св. Никодим Светогорец.

В текста са представени исторически и химнологични бележки във връзка с разглежданите химнографски произведения.

The hymns in celebration and prayer to the Holy Mother of God (in front of the doors of the Virgin Lent)

The article examines the issue of hymnographic works in honor of the Virgin. Special attention is paid to two hymnographic genres - the canon, presented with the Prayer Canon, which is performed at the end of the evening service during the Virgin Lent, and the Akathist, performed at any time and especially on Friday evenings of the Lent.

The article also deals with the life and hymnographic work of prominent hymn writers and church singers, who appeared as diligent creators and compilers

of collections of hymns, such as St. Roman Sladkopevets, George of Pisidia, St. Theosterict of Medicea and St. Nicodemus of Mount Athos.

The text presents historical and hymnological notes in connection with the considered hymnographic works.

Символно-номерологичната хипотеза за броя на източноцърковните гласове в контекста на творенията на св. Максим Исповедник и църковните писатели от IV – VI век.

Статията разглежда въпроса за установяването и утвърждаването на осмочислеността на църковните гласове. Става дума за осмогласната система в псалтикийното изкуство, зародила и развила се като такава в периода между IV и VI век и достигнала своя завършен вид през VIII век, благодарение епохалното дело на най-великия сред църковномузикалните дейци - богослова, изкустния църковен поет и богодвижим мелург св. Иоан Дамаскин (676-750).

В изследването е даден акцент най-вече на въпроса за символно-номерологичната хипотеза, или т.нар. *мистична осмица* с нейните характеристики, за която говорят в писанията си бележити св. отци и учители на църквата, както и учението на същите за *Осмия ден* от сътворението, наречен в Символа на вярата „бъдещия век“, а в църковните песнопения – „невечерен ден“.

Текстът води към извода, че числото осем, явяващо се пълнота на пълнотите, наред с някои други фактори, е въздействало в по-голяма степен на преценката на редица св. отци да го определят като най-достойно да бъде бройно число на напевите, с които би следвало да се песнослови Божието име.

The symbolic-numerological hypothesis about the number of the Eastern church voices in the context of the works of St. Maximus the Confessor and the church writers from the IV - VI century.

The article deals with the issue of establishing and affirming the order of the eight church voices. It is about the eight-part system in psaltic art, which originated and developed as such in the period between IV and VI century and reached its completed form in VIII century, thanks to the epochal work of the greatest among church musicians - theologian, art church poet and God-led song author St. John of Damascus (676-750).

The study focuses mainly on the issue of the symbolic-numerological hypothesis, or the so-called “mystical octave” with its characteristics, which are mentioned in the writings of famous holy fathers and teachers of the church, as well as their teaching about the Eighth day of creation, called in the Credo "the coming century", and in church chants - "non-evening day “.

The text leads to the conclusion that the number eight, which is the completeness of completeness, among some other factors, had a greater influence on the judgment of a number of holy fathers, to determine it as the most worthy number of melodies, with which should sing the name of God.

Църковномузикалните и химнологични податки в съчиненията на Псевдо-Дионисий Ареопагит

Статията представя резултати от химнологични и музикологични изследвания върху съчиненията на Псевдо-Дионисий Ареопагит - т.нар. Ареопагитики. В текстът са приложени всички музикалнотематични и химнологични изказвания на всеизвестния църковен писател, даващи информация за богослужебната и църковномузикална традиция през V век. Предмет на изследване са също така и възгледите на Псевдо-Дионисий за същността и значението на църковните песнопения и изобщо на църковното певчество, като в тази насока са представени и съответни коментари.

В своя богословско-естетическа концепция, представена най-вече в съчинението „За небесната иерархия”, но също и в други свои съчинения, Псевдо-Дионисий разисква въпроси, отнасящи се до църковния песнописец и църковното пение. Църковното пение в своите разисквания той разглежда като отобраз на химните в небесната тържествуваща църква.

Някои текстове от съчиненията на Псевдо-Дионисий навеждат към асоциация със съдържателната характеристика на химнични жанрове, които се зараждат или са вече влезли в църковнопевческа употреба. Това са църковно-поетическите жанрове *кондак*, *прокимен* и *аллилуарий*.

Church-musical and hymnological data in the works of Pseudo-Dionysius the Areopagite

The article presents the results of hymnological and musicological research on the works of Pseudo-Dionysius the Areopagite - the so-called Areopagites. The text contains all the musical-thematic and hymnological statements of the well-

known church writer, giving information about the liturgical and church-musical tradition in the 5th century. The subject of research is also the views of Pseudo-Dionysius on the nature and meaning of church chants and church singing in general, and relevant comments are presented in this regard.

In his theological-aesthetic conception, presented mostly in the work "On the Heavenly Hierarchy", but also in his other works, Pseudo-Dionysius discusses issues related to the church songwriter and church singing. In his discussions, he sees church singing as a reflection of the hymns in the heavenly triumphant church.

Some texts from the works of Pseudo-Dionysius lead to an association with the content characteristics of hymn genres that are emerging or have already entered into ecclesiastical singing. These are the church-poetic genres kondak, prokeimen and alleluia.

За творенията на св. Василий Велики от музикално гледище

Статията разглежда живота и църковномузикалните възгледи на св. Василий Велики, за които са взети сведения от неговото житие и писмено творчество. Бележките на св. Василий Велики по отношение на музиката са условно разпределени в четири тематични групи: 1) същност и задачи на музиката и в частност на църковното пение; 2) норми за достойно носене на свещенопевческото служение и за дисциплината сред хора и богомолния народ; 3) за полезната и вредната музика и за ползата от песнословенето; 4) сведения с музикалноисторически и литургичен характер.

Разгледан е и факта, че негови беседи вдъхновили по-късни песнописци да напишат високопоетични църковни химни. Някои от тях са в богослужебна употреба и в наше време.

Статията представя св. Василий Велики още и като един от най-изявените писатели на молитви, намиращи място и в съвременния евхологион. Разгледан е и въпроса по отношение на съставителството му на една от четирите днес употребявани в православния свят св. Литургии, т.нар. Василиева литургия.

About the works of St. Basil the Great from a musical point of view

The article examines the life and church-musical views of St. Basil the Great, for which information is taken from his life and written work. The notes of St. Basil the Great regarding music are conditionally divided into four thematic groups: 1) essence and tasks of music and in particular of church singing; 2) norms for dignified performance of the sacred singing service and for the discipline among people and the devout people; 3) for the useful and harmful music and for the benefit of the singing; 4) information of musical-historical and liturgical character.

The fact that his speeches inspired later songwriters to write highly poetic church hymns is also considered. Some of them are in liturgical use in our time.

The article also presents St. Basil the Great as one of the most prominent writers of prayers, finding a place in modern euchology. The issue of its compilation of one of the four Holy Liturgies used in the Orthodox world today, the so-called Basil's liturgy.

Новооткрити извори за живота и църковномузикалната дейност на Димитър Златанов – Градоборски

Публикацията разкрива неизвестни на българската музикална общественост моменти от живота и църковнопевческата дейност на един от най-бележитите ни възрожденски дейци в областта на Псалтикийното изкуство – Димитър Златанов Градоборски (†1887), известен с прозвището *Българчето* (Вулгараки). В църковнопевческата история е вписан сред видните солунски протопсалти. Смятан е за основоположник на българската Солунска църковнопевческа школа.

Статията съобщава още и за новооткрит църковнопевчески сборник на Димитър Златанов, в който са поместени негови неизвестни досега авторски и преводни творби.

Newly discovered sources about the life and church music activity of Dimitar Zlatanov - Gradoborski

The publication reveals moments unknown to the Bulgarian music community from the life and church singing activity of one of our most famous Revival figures in the field of Psaltic art - Dimitar Zlatanov Gradoborski († 1887), known by the nickname The Bulgarian (Vulgaraki). He is inscribed in the church singing history among the prominent Thessalonian protopsalts. He is considered the founder of the Bulgarian Thessaloniki Church Singing School.

The article also reports on a newly discovered church-singing collection of Dimitar Zlatanov, which contains his hitherto unknown authorial and translated works.

Историята на богослужбния устав на БПЦ в контекста на църковно-общественото дело в Старозагорска епархия при светителстването на митрополит Методий Кусев

Статията се публикува по повод 110 години от появата на Цариградския богослужбен устав на съвременен български език. Във връзка с това в нея биват коментирани обстоятелствата при които бива издаден, като същевременно се акцентира и на заслугата за неговото издаване на свещ. Иван Нейчев, положил в това дело средства и усърден труд в полза на родната ни Църква.

Някои събития и факти от онова време са извлечени от кондиката на храма „Св. Богородица“ в Стара Загора и тук се съобщават за първи път.

Статията засяга още и просветителското и обществено дело на митрополит Методий Кусев, съвременник и свещеноначалник на свещ. Иван Нейчев.

Направен е опит за установяване на взаимоотношенията между двамата народни будители, за които народната памет и известните до момента архиви не дават сведение. Предложена е хипотеза в това отношение.

The history of the liturgical statute of the Bulgarian Orthodox Church in the context of the church-public work in the Stara Zagora diocese during the consecration of Metropolitan Metodiy Kusev

The article is published on the occasion of 110 years since the appearance of the Constantinople liturgical statute in modern Bulgarian. In connection with this, it comments on the circumstances under which it was issued, while emphasizing the

merit of its issuance of priest Ivan Neychev, who invested in this funds and hard work for the benefit of our native Church.

Some events and facts from that time are derived from the kondika of the church "St. Bogoroditsa "in Stara Zagora and here they are announced for the first time.

The article also touches on the educational and public work of Metropolitan Metodiy Kusev, a contemporary and a high priest of priest Ivan Neychev.

An attempt has been made to establish the relationship between the two national awakeners, about which the national memory and the archives known so far do not provide information. A hypothesis has been proposed in this regard.

Жената и църковнопевческото дело през вековете (Видни песнопойки и химнотворки в Православната църква)

Текстът представя виждане за мястото и приносът на жената християнка в богослужебния живот на Православната църква и по-специално за възможността ѝ да участва в едно от най-изявените служения в православното богослужение – църковното певчество. По въпроса е направена ретроспекция, като съответно са изтъкнати важни исторически събития, свързани с участия на женския пол в духовно-певчески изяви. Обръща се също така особено внимание на податките в това отношение в свещеното Писание и останалата църковна книжнина, въз основа на които се оформя възгледа, че не би следвало на женския пол да се поставят ограничения за дейност в областта на църковното песнотворчество и музика. Важна част от статията са очерците за химнографската и църковномузикална дейност и приноси на няколко жени – песнотворки и песнопойки известни в историята на църковната музика.

В заключение се изтъква, че е несправедливо и против духа на Новия Завет да се отрече или дори да се поддаде на съмнение това право на женския пол, именно чрез когото Словото прие плът и дойде да изкупи и спаси света; който бе неотлъчно в служба на Христа през целия Негов земен път, та дори в дните на Неговото страдание за човешкия род; същият женски пол, който пръв прие радостната вест за Възкресението и я предаде на апостолите; който не престава да е в усърдно служение на Църквата, а днес дори и числено превъзхожда храмовото изпълнение; чийто лик от мирноносици, мъченици, преподобни и праведни горещо се моли пред престола на Бога за човечеството и т.н. и т.н. Сред тях с особено дързновение вършат това именно жените химнотворки и песнопойки, тъй като те това са правели с усърдие и приживе, изпълнявайки църковнопевческото си служение.

The woman and the church singing work through the centuries (Prominent singers and songwriters in the Orthodox Church)

The text presents a vision of the place and contribution of the Christian woman in the liturgical life of the Orthodox Church and in particular of her opportunity to participate in one of the most prominent ministries in Orthodox worship - church singing. A retrospective was made on the issue, and

accordingly important historical events related to the participation of women in spiritual and singing performances were highlighted.

Particular attention is also paid to the data in this regard in the Holy Scriptures and the rest of the church literature, on the basis of which the view is formed that no restrictions should be placed on the female sex for activity in the field of church songwriting and music. An important part of the article are the essays on the hymnographic and church music activities and contributions of several women - singers and songwriters known in the history of church music.

In conclusion, it is pointed out that it is also unjust against the spirit of the New Testament to deny or even question this right of the female sex, precisely through which the God Word took flesh and came to redeem and save the world; who was inseparable in the service of Christ throughout His earthly journey, even in the days of His suffering for the human race; the same female who first accepted the good news of the Resurrection and passed it on to the apostles; who does not cease to be in the zealous ministry of the Church, and today even numerically surpasses the temple performance; whose face of myrrh-bearers, martyrs, venerable and righteous fervently prays before the throne of God for mankind, etc. Among them, it is the women hymn-singers and songwriters who do this with special audacity, because they did it with diligence and life, performing their church-singing service.

За св. Климент Охридски като църковен песнотворец и пръв български музикоучител

Статията разглежда просветителската дейност на св. Климент Охридски не като даровит църковен писател, дейност, известна на цялото славянство и дори на почти всички останали народи по света, но вече в един друг аспект - като боговдъхновен песнописец и многозаслужил църковномузикален деец. Въз основа на направен в текста обзор на химнографските му творения и исторически свидетелства, представящи дейност от страна на св. Климент и в църковномузикалното поприще, се прави констатация, че този велик наш отец и български светилник е основател на българската църковнопевческа институция и създател на песенен репертоар за потребностите на Българската църква и родните ни псалти. В настоящият текст св. Климент е определен като творец от ранга на всеизвестните химнотворци Андрей Критски, Йосиф Песнописец, Йоан Дамаскин, Теодор Студит и др., но още и като църковномузикален деец, равен по заслуги на най-изявените музикоучители, познати от историята на псалтикийното изкуство.

About St. Kliment Ohridski as a church songwriter and the first Bulgarian music teacher

The article regards the educational activity of St. Kliment Ohridski not only as a talented church writer, which is very well known to all Slavic community and to all rest nations of the world, as well. The aspect is different – the God inspired songwriter and well known church music actor. On the base of the text overview of his hymnographic creations and historical testimonies, showing the activity of St. Kliment in the church musical field, a finding is made that this our great

Father and Bulgarian luminate is founder of the Bulgarian church singing institution and creator of song repertoire for the needs of the Bulgarian church and the native psalms, as well. In the present text St. Kliment is determined as a creator of rank of the well-known anthem writers as Andrej Kritski, Josif Pesnopisets, Joan Damaskin, Teodor Studit etc., but also as church musical actor with equal merit as the best known musical teachers of the psalms-writing art.

Византийско или източно е църковното ни пение?

Разгледан е въпроса за двете наименователни традиции относно практикуваното у нас източноцърковно пение – *източноцърковно* и *византийско*. Прави се исторически преглед на употребата на наименованието *византийско*, както и на практиката при именуването на Псалтикийното изкуство в неговата многовековна история.

Представени са обстоятелствата, при които определението “Византийска музика” е неприемливо, имайки в предвид утвърдената многовековна църковна традиция, както и положенията при които е оправдано да е в употреба – в научни разисквания. Представени са основания, определящи двете наименования като идентични, но при определени условия, свързани с целта на тяхната употреба – научна или църковна.

Накрая е дадена и приетата сред повечето богослови позиция в тази насока, според която определението “*византийско*” е приемливо дотолкова, доколкото то съответства на “*източно*”, т. е. носещо музикалната традиция на източните верово обединени народи, както и при разглеждане на въпроси засягащи историята на нотописа според утвърдената научна практика, но преди всичко – предпочитание то да се нарича “*Източноцърковно пение*” – пението на християните от Изтока.

Is our church singing Byzantine or Eastern?

The issue of the two nominal traditions regarding the Eastern church singing practiced in our country - Eastern church and Byzantine - is considered. A historical overview of the use of the Byzantine name is made, as well as the practice of naming the Psaltic art in its centuries-old history.

The circumstances under which the definition of "Byzantine music" is unacceptable are presented, having in mind the established centuries-old church tradition, as well as the situations in which it is justified to use it - in scientific discussions. Grounds are presented, defining the two names as identical, but under certain conditions related to the purpose of their use - scientific or ecclesiastical.

Finally, the position accepted among most theologians in this direction is given, according to which the definition "Byzantine" is acceptable inasmuch as it corresponds to "Eastern", i.e. carrying the musical tradition of the Eastern religiously united people, as well as in considering issues concerning the history of the notation according to the established scientific practice, but above all - a preference to call it "Eastern church singing" - the singing of the Christians from the East.

За църковното осмогласие

Основен въпрос, поставен за разглеждане в настоящия текст е историята на църковното осмогласие. По-специално се обръща внимание на произхода му от античните ладове (тропоси) и формирането в осемгласова музикална система в процеса ѝ на развитие до VIII век.

Представени са и заслугите на църковномузикалните дейци пряко свързани с установяването и утвърждаването в употреба на църковното осмогласие, като например св. Амвросий Медиолански, св. Григорий Двоеслов папа Римски, св. Йоан Дамаскин и др.

On the 8 tone musical system of the church

The main question posed in this text is the history of church octave. In particular, attention is paid to its origin from the ancient modes (tropos) and the formation of an eight-part musical system in its development until the VIII century.

The merits of the church and musical figures directly related to the establishment and affirmation of the use of the church octave are also presented, such as St. Ambrose of Milan, St. Gregory the Great pope of Rome, St. John of Damascus and others.

За църковното пение

Статията има за обект на разглеждане същността и мисията на музиката в човешката история и нейното значение и въздействие върху човешкото духовно възприятие. Набляга се по-специално на благотворното въздействие на източноцърковната музика върху душевната нагласа.

Представени са кратки исторически бележки за музиката, както и възгледи за нея от известни църковни писатели.

Засегнат е и въпроса за традицията в Православната църква да е в употреба само вокалната музика, като се дават и някои аргументи в подкрепа на тази практика.

On church singing

The article considers the essence and mission of music in human history and its meaning and impact on human spiritual perception. Emphasis is placed in particular on the beneficial effects of Eastern church music on the state of mind.

Brief historical notes on music are presented, as well as views on it by famous church writers.

The issue of the tradition in the Orthodox Church to use only vocal music is also touched upon, and some arguments are given in support of this practice.

Певчески длъжности

Разгледан е въпроса за учредяването на певческата институция с решение на Лаодикийския поместен събор (около 367 г.) С това решение (15 правило) се отменя старата традиция да пеят всички в храма, като се определя от името на народа да произнасят акламации и да пеят само тези, които са учили по книга. С това правило се създава условие за формиране на църковнопевческа йерархия. С течение на вековете се появяват певческите длъжности: псалт, domestik, ламбадарий, протопсалт, майстор-протопсалт и канонарх.

Статията представя данни и длъжностни характеристики за всяка една от степените на певческата йерархия, като същевременно се упоменават и видни представители, прославили съответните певчески длъжности със своето усърдно певческо служение и творческа дейност.

Singer positions

The question of the establishment of the singing institution was considered by a decision of the Laodicean local council (around 367). This decision (rule 15) abolishes the old tradition of everyone singing in the temple, and it is determined on behalf of the people to pronounce acclamations and to sing only those who have studied by book. This rule creates a condition for the formation of a church-singing hierarchy. Over the centuries, the singing positions appeared: psalter, domestic, lambadarius, protopsalt, master protopsalt and canonarch.

The article presents data and job descriptions for each of the levels of the singing hierarchy, while at the same time mentioning prominent representatives who have glorified the respective singing positions with their diligent singing service and creative activity.

Църковната музика по българските земи

Статията разглежда въпроса за появата, развитието и утвърждаването на Псалтикийното изкуство в земите на днешна България. Изследването обхваща периода от началото на християнската проповед в Мизия, Тракия и Македония до наши дни.

Обръща се особено внимание на дейността на св. братя Кирил и Методий по отношение на славяноезичната химнография и музикално изкуство, както и на заслугите на техните ученици за установяването и утвърждаването на църковното певчество и богослужерна поезия в пределите на Първото българско царство.

Специално място в съчинението заема темата за т.нар. *Българският роспев*, като се представят вижданията в това отношение на известни български музикални дейци от първата половина на XX век – Атанас Манов, Петър Сарафов и др.

Church music in the Bulgarian lands

The article examines the question of the emergence, development and establishment of Psaltic art in the lands of today's Bulgaria. The study covers the period from the beginning of Christian preaching in Moesia, Thrace and Macedonia to the present day.

Particular attention is paid to the activities of the holy brothers Cyril and Methodius in terms of Slavic hymnography and music, as well as the merits of their students for the establishment and affirmation of church singing and liturgical poetry within the First Bulgarian Kingdom.

A special place in the work is occupied by the theme of the so-called Bulgarian chant, presenting the views in this regard of famous Bulgarian musicians from the first half of the twentieth century - Atanas Manov, Peter Sarafov and others.

Неизвестен музикален ръкопис от Рилската църковнопевческа школа

Статията разглежда въпроса за ръкописната традиция на Рилската певческа школа и представя пълен опис на неизвестен до момента музикален ръкопис с произход от риломанастирския скрипторий. Според свидетелства в самия ръкопис той е съставен и написан от йеромонах Елифаний Рилец през 1886 г.

Не много след написването му ръкописът напуска пределите на Рилския манастир и днес е частно притежание.

Откриването и обнародването на ръкописа е принос към църковномузикалната наука, хвърляйки допълнително светлина по въпроса за дейността на Рилската певческа школа и съществуващия към нея по онова време църковномузикален скрипторий.

Unknown musical manuscript from the Rila Church Singing School

The article examines the issue of the manuscript tradition of the Rila Singing School and presents a complete content of a hitherto unknown musical manuscript originating from the Rila Monastery scriptorium. According to testimonies in the manuscript itself, it was compiled and written by hieromonk Epiphanius Rilets in 1886.

Not long after it was written, the manuscript left the Rila Monastery and is now in private possession.

The discovery and publication of the manuscript is a contribution to the church-musical science, shedding additional light on the issue of the

activity of the Rila Singing School and the church-music scriptorium existing at that time.